

ред.), Л. І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю. П. Аленін [та ін.]; МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. – Одеса: Фенікс, 2011. – Вип. 44. – С. 17–26.

3. Бігун В. С. Правова антропологія. До питання про дослідження людини в праві // Часопис Київського університету права. – 2002. – № 4. – С. 7–16.
4. Завальнюк В. В. Антропологізація права як тенденція розвитку юриспруденції сучасної України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 – теорія та історія держави та права; історія політичних і правових наук / В. В. Завальнюк. – О. : Міжнародний гуманітарний університет, 2019. – 41 с.

Ключові слова: правовий моніторинг, законодавство, законодавчий акт, законодавча ініціатива, експертиза.

Ключевые слова: правовой мониторинг, законодательство, законодательный акт, законодательная инициатива, экспертиза.

Key words: legal monitoring, legislation, legislative act, legislative initiative, expertise.

ВОЙТКОВА АЛІСА ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції*

ГЕОГРАФІЧНИЙ ДЕТЕРМІНІЗМ У СТАНОВЛЕННІ МОРСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

В умовах глобалізації держави втрачають свої функції, міняється їх роль, знижується спроможність самостійно визначати свою політику як внутрішню, так і зовнішню. Демократична держава піддається критиці як несучасна, або така, що втратила свою актуальність протягом двадцятого століття, коли значною мірою виріс обсяг вимог до держав як на кількісному, так і на якісному рівнях. Бути сучасною, не означає бути лише демократичною, важливе значення має ступінь могутності держави, оскільки це дозволяє знаходитися серед основних гравців на міжнародній світовій політичній арені. Рівень могутності та значимості кожної сучасної держави залежить від ефективності її діяльності, здійснення функцій внутрішньої та зовнішньої політики, використання геополітичних ресурсів. Сучасна держава – це насамперед сильна, незалежна, потужна держава, яка в змозі належно втілювати свої функції, зберігати стійкість, спроможна протидіяти глобальним кризовим явищам. Відповідно, Україна як сучасна морська держава на разі повинна відроджувати та затверджувати власний морський потенціал, розробляти ефективні способи та методи морської політики для ствердження як сильної морської держави.

Поняття «морська держава» має неоднаковий зміст у різних філософських, правових, географічних та геополітичних теоріях і досить часто ототожнюється з таласократією, сильною державою, морською могутністю та торгівельною державою. Поняття морської держави є досить складним і не ординарним. Це зумовлено як складністю і багатогранністю держави як явища, в цілому, так і різним сприйняттям

вченими одних і тих самих загальнотеоретичних ознак та характерних особливостей які притаманні для морської держави.

Так, Аристотель у своєму вченні про державу пов'язує природні умови з характером і політичним устроєм народів, що цілком співвідноситься з ідеями прихильників теорії географічного детермінізму. Античний філософ вважав, що народи північних країн відрізняються мужністю, але у них менш розвинені інтелектуальні та творчі здібності, азійські народи ж, навпаки, інтелігентні, володіють художнім смаком, але їм не вистачає мужності, тому вони перебувають у підлеглому стані. Елліни, в силу географічного положення їхньої країни поєднують інтелект і мужній характер, і тому здатні панувати над усіма народами [1].

Жан Боден стверджував, що розбіжність природних умов різних держав визначає їх подальшу сутність. Клімат впливає на фізіологічні та психічні властивості окремих індивідів і, як наслідок – на національний характер і політичний устрій держави, в цілому. Шарль Луї Монтеск'є в своїх ідеях географічного детермінізму надавав географічним чинникам вирішальне значення при формуванні позитивних форм правління державою. Особливого значення він надавав клімату та розмірам території країни, держави, що займають великі рівнини Азії, мають деспотичне правління, а для держав середньої величини в Європі характерні помірні режими [2]. Елізе Реклю визнавав вплив природних умов на історичні події. Відповідно до його ідеї, історія «є не що інше, як еволюція навколишнього оточення, що викликається самою ж навколишнім оточенням». На основі ідей теорії географічного детермінізму сформувалася школа «посібілізма» яка пов'язана з визнанням значення взаємодії між природним середовищем і діяльністю людини. Основоположником цієї концепції вважається Поль Відаль де ла Блаш. Обґрунтовував ідеї географічного детермінізму і Іммануїл Кант та у своїй праці «Антропологія» висловлює думку, що характер народів, їх господарська діяльність, релігія діє відповідно до географічних умов місцевості, в яких живе народ.

У подальшому ідеї географічного детермінізму знайшли своє продовження в англomовних країнах і дістали назву – енвіронменталізм, де вирішальну роль у розвитку суспільства відводиться географічному середовищу, яке розуміється як сукупність таких умов як: географічне положення, межі, у тому числі морські, річки та клімат. Тут можна виокремити праці Елсворта Хантінгтона «Принципи географії», «Цивілізація і клімат» та «Головні принципи цивілізації» [3] та теорію цивілізацій Л. Мечникова, який у ХІХ столітті розвинув ідеї Монтеск'є у річкові, морські, океанські цивілізації, які вдало поєднують ідеї теорії географічного детермінізму з ідеями цивілізаційного підходу.

Оскільки в основі цивілізаційного підходу знаходиться ідея співвідношення держави, права та соціально-економічного укладу суспільства з урахуванням духовно-моральних і культурних факторів суспільного розвитку, її поєднання з теорією географічного детермінізму є одним з найбільш вдалих з точки зору загальнотеоретичної науки, через те що разом вони вміщують необхідні наукові критерії, які дозволяють враху-

вати, дослідити та виокремити сукупність усіх факторів, які характерні для дослідження поняття «морської держави».

На сьогоднішній день в українській морській державі за рахунок географічного та геополітичного розташування сформована особлива система цінностей, що виступає синтезом різних цивілізаційних типів. Західнохристиянська та східно традиціоналістсько-корпоративна концепція цілком суперечать одна одній, що призводить до втрати ефективного використання традиційних способів регулювання. Стратегічний курс української морської держави в напрямку ЄС передбачає обов'язкового використання її геополітичного потенціалу, оскільки виникла необхідність дослідити і освоїти нові можливості розширення міжнародних кордонів для дружби та співробітництва у якості сильної морської держави та зайняти відповідну провідну позицію сучасної європейської держави.

Список використаної літератури:

1. Аристотель. Политика // Соч. в 4-х т. Т. 4. М., 1983. С. 601.
2. Монтескье Ш. О духе законов // Избранные произведения. М., 1955. С. 366.
3. Ellsworth Huntington Climatic Change and Agricultural Exhaustion as Elements in the Fall of Rome. – The Quarterly Journal of Economics. – Vol. 31, No. 2 (Feb., 1917), pp. 173-208. – 36 p.

Ключові слова: сучасна держава, сильна держава, українська морська держава, морська політика, теорія географічного детермінізму, цивілізаційний підхід, енвайронменталізм.

Ключевые слова: современное государство, сильное государство, украинское морское государство, морская политика, теория географического детерминизма, цивилизационный подход, инвайронментализм.

Key words: modern state, a strong state, Ukrainian maritime state, maritime policy, theory of geographical determinism, civilization approach environmentalism.

МІШЕГЛІНА ВАЛЕРІЯ МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри загальнотеоретичної юриспруденції*

ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СИМВОЛІВ

В сучасних умовах реформування правових інститутів України питання, що стосуються державної символіки, викликають підвищений науковий та суспільний інтерес. В обстановці відродження багатьох історичних традицій, інститутів та понять, знаки, що відтворюють українську державність, стають найбільш пріоритетними.

Національно-державні символи представляють собою невід'ємну частину формування, фіксації та відтворення ідентичності будь-якої нації і держави як соціокультурної та політичної спільноти. Без них